

Curs

Història de les religions (II) Les religions monoteïstes

Curs 2018-2019

Índex

Presentació.....	3
Organització	3
Metodologia.....	3
Professorat.....	4
Coordinador.....	4
Horaris del curs 2018-2019 i lloc de realització	4
Preus i formes de pagament	5
Procés de preinscripció i matriculació	6
Programes de les assignatures i mòduls	8
Assignatura: Religions abrahàmiques.....	8
Assignatura: Religions mazdeïstes	11

Presentació

Després d'haver estudiat el curs passat algunes de les religions més antigues de la història, aquest any ens aproparem al coneixement de les principals religions monoteïstes actuals a través de dues assignatures: *Les religions abrahàmiques* (judaisme, cristianisme i islam) i *Les religions mazdeïstes* (zoroastrisme, maniqueïsmes...).

El plantejament del curs no serà tant el d'una seqüència cronològico-evolutiva de la història de cada una d'aquestes religions, sinó més aviat parlar de què significa cada una d'elles, en què consisteixen, quins són els seus preceptes més importants, els seus ritus i festivitats, les seves formes de culte... és a dir, més que parlar de la història i dels fets històrics, parlar de les creences i de la pràctica religiosa.

Així, a través de cada un dels mòduls podrem anar observant els elements que tenen en comú, així com les seves diferències i com posen en pràctica les seves observances. Tot per poder entendre millor no tant sols el funcionament de les religions en sí mateixes, sinó i sobretot als milions de creients que hi ha al darrere de cada una, amb els qui convivim diàriament i amb qui potser després de conèixer millor les creences de cada un, serem capaços de respectar-nos més entre tots.

En propers cursos ens acostarem a altres religions com les de l'extrem orient, la Índia i d'altres d'arreu del món, a fi de poder comprendre una mica millor les creences del món que ens envolta.

Organització

Aquest curs consta de dues assignatures dividides en cinc mòduls amb un total de 44 classes d'hora i mitja de durada, segons està indicat en l'apartat on es descriuen els horaris.

El curs és totalment modular i **es pot cursar des d'un sol mòdul d'una assignatura, combinar mòduls de diferents assignatures, fer una assignatura sencera o fer tot el curs sencer.**

A més de les classes ordinàries, el curs compta també amb unes activitats complementàries de caire pràctic.

Metodologia

El curs es basarà en sessions presencials que no pretenen ser tan sols classes ordinàries teòriques, sinó una aplicació pràctica d'allò que es vagi aprenent amb la participació activa de l'alumnat. Per això, els alumnes disposaran d'un dossier que, per un costat, els servirà de suport a les classes i, per l'altre, els oferirà les eines i els instruments necessaris per ampliar la informació obtinguda en les sessions presencials i poder així aportar opinions i idees al curs, generant debat i enriquint els coneixements de tothom.

Professorat

Dr. Carles Buenacasa

Professor al Dpt. d'Història i Arqueologia de la Facultat de Geografia i Història de la UB.

Prof. Felip Masó

Arqueòleg especialista en Història i Arqueologia del Pròxim Orient antic.

Prof. Moriah Ferrús

Llicenciada en Filologia Hebrea per la Universitat de Barcelona.

Dr. Halil Bárcena

Doctor en filologia àrab per la Universitat de Barcelona. Islamòleg especialitzat en la saviesa del sufisme. Director de l'Institut d'Estudis Sufís.

Coordinador

Prof. Felip Masó Ferrer

Mail: arqueonet@arqueonet.net

Tfn.: 667 013 352

Horaris del curs 2018-2019 i lloc de realització

Classes ordinàries

Assignatures	Mòduls	Professorat	Calendari
Religions abrahàmiques	Mòdul 1: El Judaisme	Prof. Moriah Ferrús	Els dilluns, de l'1-10-2018 al 17-12-2018 De 17.45h a 19.15h
	Mòdul 2: Els Cristianismes	Dr. Carles Buenacasa	Els dilluns, de l'1-10-2018 al 28-01-2019 De 19.30h a 21.00h
	Mòdul 3: L'Islam	Dr. Halil Bárcena	Els dilluns, del 4-02-2019 al 29-04-2019 De 19.30h a 21.00h
Religions mazdeïstes	Mòdul 1: El Zoroastrisme	Prof. Felip Masó	Els dilluns, del 14-01-2019 al 25-02-2019 De 17.45h a 19.15h
	Mòdul 2: Derivacions del Zoroastrisme	Prof. Felip Masó	Els dilluns, de l'11-3-2019 a l'1-4-2019 De 17.45h a 19.15h

Activitats pràctiques

Durant el curs 2018-2019 es faran diverses activitats pràctiques relacionades amb aquest curs. Les dates del les que estan pendents de programar es faran saber en el seu moment. Els alumnes que cursin com a mínim un mòdul del curs podran assistir a aquestes activitats pràctiques relacionades amb el curs amb un descompte del 50% i amb dret preferent d'inscripció. Per a la resta consulteu condicions a l'apartat *'Preus i formes de pagament'*.

Les activitats pràctiques programades són les següents:

Assignatures	Mòduls	Activitat	Calendari
Religions abrahàmiques	Mòdul 1: El Judaisme	Sortida Visita al Call Jueu de Barcelona	Diumenge, 18 de novembre de 2018, de 11h a 14h
	Mòdul 2: Els Cristianismes	Visita al conjunt d'esglésies paleocristianes de la "Seu Egara", Terrassa	Dissabte, 17 de novembre de 2018 de 10.00h a 14.00h
	Mòdul 3: L'Islam	Pendent de programar	Pendent de programar
Religions mazdeïstes	Mòduls de Zoroastrisme i Derivacions del Zoroastrisme	Pendent de programar	Pendent de programar

Lloc d'impartició

Les classes ordinàries s'impartiran a **Arqueonet**, al carrer Sepúlveda 79 - 08015 Barcelona.

Les activitats pràctiques es faran a un lloc o un altre en funció de cada activitat.

Preus i formes de pagament

Curs complet o assignatures soltes

Opció	Preu total	Terminis de pagament			
		Matrícula (set-oct 2018)	2on Termini (finals nov. 2018)	3er Termini (finals gen. 2019)	4rt Termini (finals mar. 2018)
Curs complet (les dues assignatures)	635 €	230 €	135 €	135 €	135 €

Opció	Preu total	Terminis de pagament			
		Matrícula (set-oct 2018)	2on Termini (finals nov. 2018)	3er Termini (finals gen. 2019)	4rt Termini (finals mar. 2018)
Assignatura 'Religions abrahàmiques'	495 €	210 €	95 €	95 €	95 €

Opció	Preu total	Terminis de pagament	
		Matrícula	2on Termini (finals feb. 2019)
Assignatura 'Religions mazdeïstes'	165 €	85 €	80 €

Mòduls solts

Mòduls	Títols dels mòduls	Sessions	Preu
Assignatura 'Religions Abrahàmiques'			
Mòdul 1	El judaisme	11	175,00
Mòdul 2	Els cristianismes	11	175,00
Mòdul 3	L'islam	11	175,00
Assignatura 'Religions mazdeïstes'			
Mòdul 1	Zoroastrisme	7	110,00
Mòdul 2	Derivacions del Zoroastrisme	4	170,00

*Trobareu les dates i el temari de cada mòdul al programa de les assignatures.

*Els pagaments dels mòduls es realitzen de forma íntegra, sense terminis.

En tot els casos cal seguir el procés de pre-inscripció i matriculació explicat al punt '*Procés de preinscripció i matriculació*'.

Activitats pràctiques

Activitat	Calendari	Preu per les persones que cursen algun mòdul sencer del curs	Preu per a la resta de persones
Sortida Visita al Call Jueu de Barcelona	Diumenge, 18 de novembre de 2018, de 11h a 14h	10 €	20 €
Visita al conjunt d'esglésies paleocristianes de la "Seu Egara", Terrassa	Dissabte, 17 de novembre de 2018 de 10.00h a 14.00h	10 €	20 €
Activitat del mòdul de l'islam	Pendent de programar	Preu pendent	Preu pendent
Activitat dels mòduls de Zoroastrisme i Derivacions del Zoroastrisme	Pendent de programar	Preu pendent	Preu pendent

*Aquests preus no inclouen el possible transport ni les entrades als recintes.

Procés de preinscripció i matriculació

Preinscripció

Podeu fer preinscripció per qualsevol de les següents vies:

- 1. Per correu electrònic:** enviar un missatge a l'adreça arqueonet@arqueonet.net especificant la següent informació:

- Títol del missatge: "Inscripció Curs Religions 2018-2019"
- Indicar la modalitat d'inscripció:
  - Inscripció a assignatures independents: indicar quines
  - O bé, inscripció al curs complet
- Dades de cada participant que s'inscriu: nom i cognoms, adreça postal completa, adreça electrònica i telèfon de contacte

2. Per la pàgina web d'Arqueonet, a través de l'enllaç següent:

http://www.arqueonet.net/cat_contacte.html

Complimentar els camps de dades personals indicats a la pàgina web i, en el camp "Missatge", especificar la següent informació:

- En primer lloc incloure el text "Inscripció Curs Religions 2018-2019"
- Indicar la modalitat d'inscripció:
  - Inscripció a assignatures independents: indicar quines
  - O bé, inscripció al curs 2018-2019 complet

3. Per telèfon: la preinscripció també es podrà fer per telèfon, als números 937423014 o 667013352.

4. Presencialment: a Arqueonet, carrer Sepúlveda 79 – 08015 Barcelona, de dilluns a divendres de 10h a 14h i de 16h a 20h

Un cop feta la preinscripció, Arqueonet enviarà un mail confirmant la recepció la mateixa. Les places s'adjudicaran per estricta ordre d'arribada de les sol·licituds.

Matriculació

Quan s'assoleixi el nombre mínim d'assistents, Arqueonet ho comunicarà a tots els preinscrits i llavors s'iniciaran els passos per formalitzar la matrícula. Les matrícules es podran formalitzar de forma presencial a **la seu d'Arqueonet** dins dels horaris d'obertura (de 10h a 14h i de 16h a 20h), en efectiu o targeta, o bé per transferència bancària per l'import corresponent al número de compte que us indicarem.

En cas de fer-ho per transferència, caldrà indicar en la mateixa el **nom complet**, i com a concepte:

- O bé "Matriculació Curs Religions 2018-2019 complet"
- O bé "Matriculació Curs Religions 2018-2019_ i l'assignatura o mòdul que correspongui"

Segons correspongui a cada cas.

Programes de les assignatures i mòduls

Assignatura: Religions abrahàmiques

Mòdul 1: El judaisme

Horaris i durada del mòdul

Horaris: els dilluns, de 17.45h a 19.15h.

Durada: de l'1-10-2018 al 17-12-2018; el dilluns 3 de desembre no hi haurà classe.

Professora: Moriah Ferrús

Llicenciada en Filologia Hebrea per la Universitat de Barcelona.

Descripció

En un total d'onze sessions, farem un recorregut pels temes més destacats de la religió jueva, des dels seus inicis fins avui en dia. El judaisme és més que una religió, també és una manera de vida que impregna tots els àmbits quotidians. Pararem especial atenció alguns dels preceptes més destacats, també del Xàbat i la manera de cuinar. Estudiarem les principals festivitats del judaisme, així com els diferents ritus i costums d'aquest judaisme tant proper i, al mateix temps, tan desconegut.

Programa (11 Sessions)

1. El Judaisme: alguna cosa més que una religió.
2. La Torah: el llibre sagrat del jueus.
3. Preceptes més importants del judaisme. Introducció.
4. El Xàbat: el dia de descans.
5. La Caixrut: la manera jueva de cuinar.
6. El calendari jueu: el temps diari, setmanal, mensual i anual.
7. Les principals festivitats: Pasqua, Xavuot i Sucot.
8. Les festivitats menors: Khanukà i Purim.
9. Principals ritus jueus: el món sefardita i el món aixkenazita.
10. Diferents branques o corrents del judaisme modern.
11. El Judaisme català: un model a recuperar.

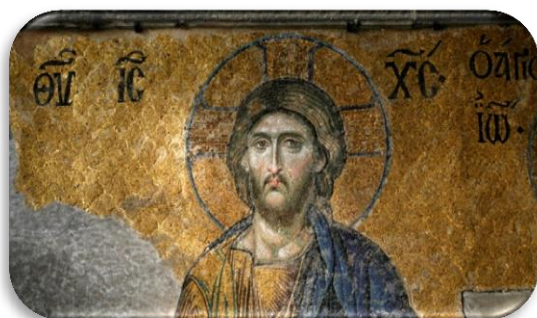
Activitat pràctica

Visita guiada pel Call jueu de Barcelona.

Dia i hora: Diumenge 18 de novembre d'11.00h a 14.00h.

Mòdul 2: Els cristianismes

Horaris i durada del mòdul

Horaris: Els dilluns, de 19.30 a 21.00h.

Durada: de l'1-10-2018 al 28-01-2019; els dilluns 22 i 29 d'octubre, 5 de novembre i 3 de desembre no hi haurà classe.

Professor: Dr. Carles Buenacasa Pérez

Professor al Dpt. d'Història i Arqueologia de la Facultat de Geografia i Història de la UB.

Descripció

El cristianisme és una de les religions majoritàries, amb diversos milers de milions de seguidors en tot el món. No obstant, sota el paraigua cristià conviuen tot un conjunt d'esglésies que, tot i compartir la creença en Crist, difereixen en alguns detalls, com ara el tema del matrimoni dels clergues. En aquest curs aspirem a analitzar què significa ser cristià, en què fonamenta aquesta diversitat d'esglésies cristianes i, sobretot, com l'Església Catòlica ha tractat d'afrontar tant aquest procés de divisions internes com els reptes del segle XXI.

Programa (11 sessions)

1. Conceptes fonamentals del pensament cristià: pecat original, Trinitat, virginitat de Maria, paper redemptor de Jesús i concepte de salvació
2. Els paper dels sacraments
3. La supremacia del papat i el primat de Sant Pere
4. El cristianisme ortodox i les esglésies ortodoxes d'avui dia
5. El paper de les croades en la consolidació d'una "consciència cristiana occidental"
6. Protestants, anglicans, calvinistes i les esglésies protestants d'avui dia
7. El Concili de Trento (1545) i la Contrarreforma
8. La creació de l'Estat Vaticà: els pactes del Laterà (1929) i la política del papat durant la Segona Guerra Mundial
9. El Concili Vaticà II (1962-1965) i la modernització ideològica de l'Església catòlica
10. Els moviments reformadors alternatius: la "teologia de l'alliberament" i l'Opus Dei
11. Altres formes cristianes del segle XXI: assiris, nestorians, monofisites, Testimonis de Jehovà...

Activitat pràctica

Visita al conjunt d'esglésies paleocristianes de la "Seu Egara", Terrassa.

Dia i hora: dissabte, 17 de novembre de 2018 de 10.00h a 14.00h.

Mòdul 3: Comprendre l'islam

Horaris i durada del mòdul

Horaris: Els dilluns, 19.30 a 21.00h.

Durada: del 4 de febrer al 29 d'abril de 2019.

Professor: Dr. Halil Bárcena

Islamòleg, especialista en sufisme. Doctor en filologia àrab per la Universitat de Barcelona, llicenciat en ciències de la informació, diplomad en llengua àrab i màster en estudis euro-àrabs. Ha realitzat estudis islàmics i de llengües àrab, persa i turca al Marroc, Jordània, Líban, Síria i Turquia, així com de cal·ligrafia àrab i musicologia turca a Istanbul, sent intèrpret de *ney* (flauta sufí). Col·labora amb distintes institucions acadèmiques tant espanyoles com turques. Director de l'Institut d'Estudis Sufís, de Barcelona, des de 1998, és autor de diferents llibres sobre la mística sufí.

Descripció

Tot i ser la segona religió del món en nombre de fidels; malgrat la petjada durable que ha deixat a la Península Ibèrica -i també per descomptat a les terres de parla catalana, l'islam se'ns presenta encara avui en dia com un gran desconegut, quan no com una amenaça. L'objectiu del present curs és oferir les claus necessàries per a comprendre l'islam i els seus fonaments, així com la seva multiplicitat de rostres, car l'islam no és una tradició monolítica sinó una realitat força plural.

Programa (11 Sessions)

1. Islam: un sol Déu i molts profetes, darrera religió i religió primordial.
2. Una religió *llibrecèntrica*: l'Alcorà, paraula de Déu.
3. El profeta Mahoma i la tradició profètica (*sunna*).
4. Els cinc pilars de l'islam.
5. El dret islàmic (*fiqh*) i les escoles jurídiques: llei divina i llei humana.
6. L'islam a la història: de religió dels àrabs a religió universal.
7. Espectre de l'islam: sunnisme i xiisme.
8. Sufisme, la dimensió mística de l'islam.
9. Filosofia i pensament islàmic.
10. Art i espiritualitat islàmica.
11. Reptes de l'islam contemporani: el fenomen de l'islamisme.

Activitat pràctica

Pendent de determinar.

Dia i hora: pendent de determinar.

Assignatura: Religions mazdeïstes

Mòdul 1: El zoroastrisme

Horaris i durada del mòdul

Horaris: els dilluns, de 17.45 a 19.15h.

Durada: del 14 de gener 25 de febrer de 2019.

Prof. Felip Masó

Arqueòleg especialista en Història i Arqueologia del Pròxim Orient antic.

Descripció

Les religions mazdeïstes tenen el seu origen en els pobles indoeuropeus que a finals del neolític es van dispersar des de l'Europa centre-oriental per tot el continent europeu i part d'Àsia, arribant a Turquia, Iran o la Índia. Això els va dotar de molts elements comuns com la llengua, determinades tradicions i, la religió. Amb tot, aquest substrat comú es va anar adaptant en cada lloc donant respostes diferents però amb una base comuna. En el cas d'Iran, el resultat va ser el zoroastrisme, una religió de base indoeuropea però modificada i adaptada per reconvertir-la en una de les primeres religions que tenia per objectiu el monoteïsmes. Al llarg del curs podrem conèixer l'origen d'aquesta religió, els seus principis i ritus més importants recollits a l'Avesta, el text sagrat dels zoroastrians i la seva enorme influència en les religions posteriors com el judaisme, el cristianisme o l'Islam.

Programa (7 Sessions)

1. Les religions dels indoeuropeus. Conceptes generals.
2. Context històric del naixement del zoroastrisme.
3. Ahura Mazda, Zoroastre i l'Avesta.
4. Principis religiosos del zoroastrisme (I).
5. Principis religiosos del zoroastrisme (II).
6. Rituals i festivitats de la comunitat zoroastriana.
7. L'escatologia zoroastriana.

Mòdul 2: Derivacions del Zoroastrisme: Maniqueïsmes, zurvanisme i mazdakisme.

Horaris i durada del mòdul

Horaris: els dilluns, de 17.45 a 19.15h

Durada: de l'11 de març al 1 d'abril de 2010.

Prof. Felip Masó

Arqueòleg especialista en Història i Arqueologia del Pròxim Orient antic.

Descripció

La influència del zoroastrisme va comportar l'aparició d'altres interpretacions derivades d'ell que pretenien millorar algunes idees que no s'havien desenvolupat prou en el zoroastrisme (com el concepte del temps, zurvanisme) o que eren conseqüència del context històric del moment (com aspectes polític-socials, mazdakisme). Però, sens dubte, una de les principals repercussions que va tenir el zoroastrisme va ser la influència que va causar en Mani, un profeta que a mitjans del s. III va fundar a Mesopotàmia una nova religió, el maniqueïsmes, que es va estendre aprofitant la ruta de la seda des d'occident fins a la Xina, fusionant els seus principis amb els d'altres religions com el zoroastrisme, el budisme, el cristianisme o l'islam, donant com a resultat una religió de caràcter universalista.

Programa (4 Sessions)

1. Mani, fundador d'una religió universal.
2. Principis fonamentals del maniqueïsmes.
3. La pràctica ritual maniquea.
4. Zurvanisme i mazdakisme, altres interpretacions.

Activitat pràctica de l'assignatura 'Religions mazdeïstes'

Pendent de definir